

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . 6 frt — kr.
félévre . . . 3 „ — „
negyedévre . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutcza 6 sz. a.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.**Hirdetés ára:**

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Zsinat és a horvát-szlavonországi evangélikusok. II. (Kruttschnitt Antal.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok. —

Zsinat és a horvát-szlavonországi evangélikusok.

II.

Ki ne tudná, hogy ezen országok területéről az evangélikusok szigorúan ki voltak tiltva? Birtokot evangélikusok nem vásárolhattak, s az evangéliumi tan kiterjedhetése ellen minden képzelhető eszköz felhasználtatott. Kissé kedvezőbb fordulat állott be 1768-ban, midőn Szerémmegye óriási, kiterjedő pusztáinak benépesítése céljából az evangélikusoknak is megengedtetett a letelepedés. 1770-ben több mint ezer bácsmegyei evang. tót család idevándorolva, a mai 5000 lelket számláló ó-pázuai evang. egyházat alapították s ez horvát-szlavon ország legrégebb s legnépesebb egyháza.

A türelmi parancs horvát-szlavon országnak a protestantizmus által eddig bevehetetlen várán hatalmas rést ütött, a mennyiben esetről esetre engedély alapján a protestánsok birtokot vásárolhattak, sőt mi több, Horvátország bánja Balassa Ferencz maga is evangélikus volt. És ha az 1790 91. XXVI. t.-cz. ezen országok evangélikusainak nem is kedvezett, mindazonáltal az intézőkörök ellenünk keményebb rendszabályokat nem alkalmaztak. 1791-ben ismét 100 evang. vürtembergi német család telepedett le, kik a mai 3600 tisztán evang. lelket számláló s ez ország ma legrendezettebb s talán legszebb falujának, Uj-Pázuának vetették meg alapját. Ismét megfordult a koczka midőn 1821, 1834, 1837-ben a volt határőrvidéken kemény rendszabályok hozattak az evangélikusok ellen, kimondatván, miszerint több evangélikus le nem telepedhetik, a már itt lakók több birtokot nem vásárolhatnak, kinek pedig fekvése nincs, az kiüzendő. Ily kétes helyzetben, jobb s majd rosszabb idők váltakozása alatt multtak az évek, míg nem az 1859-iki patens, az evangélikusok helyzetén javított.

Felséges királyunknak eme kegyelmi tényét a horvát-szlavon evangélikusok ép oly hálattal szívet fogadták, mint a magyarhoni evangélikusok egykoron II. József türelmi parancsát.

Nem léssen érdektelen e helyütt a horvát-szlavonországi evang. egyházakról egy kis átnézeti tábellát adni.

Századunk elején Horvátországban 305, Szlavoniában 2000, tehát összesen: 2305 evang. lélek számláltatott, s daczára a szigorú törvényeknek s üldöztetéseknek ezen országok területén ma már 22000 lélek lakozik.

Egyházaink a következők:

I. Szlavoniában.

1. Ó - P á z u a, — Szerém megye — tót, keletkezett 1770-ben. Van egy papja, 3 evang. s 2 gör. kel. tanító, nagy temploma s iskolája. Lélekszám: 4846, filiákban 827, összesen: 5673 lélek.

2. U j - P á z u a, — Szerém m. — német, kelet. 1791. Van 1 pap, 2 evang. s 2 róm. kath. tanító, templom, iskola. Lélekszám: 3465, filiákban 987, összesen: 4452.

3. N e u d o r f — Szerém m. — kelet. 1819, német. Van 1 pap, 2 tanító, templom, iskola. Lélekszám 1054, filiákban 1856, összesen: 2910.

4. B i n g u l a — Szerém m. — tót-német, kelet. 1863. Pap, tanító, imaház, iskola. Léleksz. 1061, filiában 494, összesen: 1555.

5. B e s k a — Szerém m. — német, kelet. 1872. Van 1 pap s 2 gör. kel. tanító, imaház s iskola. Lélekszám 965, filia 630, összesen: 1595.

6. S z u r c s i n — Szerém m. — német, missió-állomás, kelet. 1879. Az utazó lelkész Szurcsinban lakik. Van evang. tanítója, imaház s iskola. Lélekszám 400. B e z s a n j a, levitatanító, imaház s iskola, lélekszám 380. Z i m o n y 101 lélek. D o b a n o v c e 161 lélek. O b r e ž tanítóval, imaház, lélekszám 200. Összes lélekszám a missióterületen: 1514.

7. Eszék — Verőcze m. — német, kel. 1883. „Prediger“ a Chrisonától, templom, imaház. Lélekszám 300, filiákban 562, összesen: 862.

8. Rasztovác — Hrasztovác — Pozsega m. német, missió-állomás, kel. 1869. Pap, tanító, templom, iskola. Lélekszám 683, filiákban 570, összesen: 1253.

9. Antunovác — Pozsega m. — kel. 1868. Pap, tanító, templom, iskola. Lélekszám 420, szörvány 725, összesen: 1145.

10. Adolfsdorf — Gravicsa leányegyház, 250 lélek, Magyar-Bolyhoz van affiliálva.

11. Ilok — Szerém m. — leányegyház tanító, imaház. Palánkához affiliálva. 395 lélek.

12. Bánostor — Szerém m. — leányegyház Bulkeszhez tartozik, 73 lélekkel.

13. Pétervárad — Szerém m. — leányegyház 152 lélekkel, Ujvidékhez tartozik.

II. Horvátországban.

1. Zágráb 1890-iki értesítője szerint van 243 lélek, filiákban 388, összesen 631 összeirt lélek. Pap, 3 tanító, gyönyörű templom s iskola.

Igy Szlavóniában eddig összeirt evang. liveink összes létszáma 21804. Horvátországban 631 összesen 22,435 lélek. Van 10 anyaegyház, 22 nagy leányegyházzal és 121 kisebb fiókegyházzal, 10 lelkészszel, 6 levita-tanítóval és 28 rendes tanítóval.

Ezen örvendetesen szép szám évről évre gyarapszik. Minden új tavasz új telepítvényeseket hoz, a mi könnyen érthető, tudván azt, hogy különösen a Szávamenti erdőségek irtványainak nagy része szántóföldekké változtatnak át, továbbá, hogy a szerbség által lakott termékeny talajú földnek holdja még mai nap is 30—50 firton megszerezhető.

Mindenütt hol hitsorsosaink letelepednek új élet pezseg. Falu és mező hirdeti, hogy itt egy szorgalmas, munkás nép új otthonra talált. Nem vetem el a súlykot ha azt mondom, hogy Horvát-Szlavonországban az evangélikusok száma, egyrészt bevándorlás, másrészt születések által évente 500-al szaporodik.

Midőn ezen, a valódi tényálladéknak megfelelő statisztikai adatokban a Horvát-Szlavonországi evangélikusok eddigi fejlődésének és jelen állapotainak örvendeztető képét szemlélhetjük és a jövőben sikeres előbbrehaladhatásnak biztos zálogát bírjuk: — kérjük, nem-e nemes, szívet és lelket megnyugtató dolog lenne-e, e képet egy hozzá illő keretbe, az egyházi rendezés és egészséges szervezkedés keretébe befoglalni?

Zsinatunk, kérünk, tedd magadévá ügyünket, különben minden erkölcsi felelőség a te lelkedet fogja nyugtalanítani!

Kíváncsian s nyugtalankodással várjuk a történeteket. Nem csoda, ne tessék hibánkul ezt felróvni. Hiszen mindez ideig egy határozott s biztosított vallás és egyházügyi törvénnyel nem bírnak, e 22 ezer lélek ügyes-bajos dolgainak elintézése érdekében tett eddigi fáradozás nem volt egyéb

mint tapogatódzás a sötétben, a mi bizony nagy kárunkra nagyon.

Sem a kormány sem az egyház nem tudja, hogy az egyes esetekben mihez tartsák magukat.

Egyenjoguságunkat a többi felekezettel szemben biztosító határozott törvény hiánya, számos visszáságra szolgáltat okot, ilyenekről a következőkben bátorodom említést tenni:

1. Vannak áttérési esetek, melyek anélkül, hogy az ev. lelkésznel bejelentés történnék — fogamatossíthatnak.

2. Vegyes házasságok köttetnek sok esetben anélkül, hogy az evangélikus lelkész a kihirdetés s hirdetési bizonylat kiadása iránt megkerestetnék.

3. A vegyes házasságokból származott gyermekek vallásos neveltetése céljából kiülönféle, egymással homlokegyenest ellentmondó nézetek uralkodnak.

4. Evangélikus polgár, ki másutt házasságának felbontását kimondó végzést magának megszerezvén, újbóli házasságra lépése által, még ha protestáns nő is venne el, annak a veszélynek teendő ki magát, hogy bigamia végett vádoltassék. stb.

1879-ben 1463. sz. a. a General-Commando a házasságból származott gyermekek vallási neveltetése ügyében a türelmi parancshoz alkalmazkodást rendel el.

Egyházügyeink a patens szerint volnának intézendők, s daczára, hogy a horvát kormány ennek érvényességét hangoztatja, csodálandó, hogy ép a patensben biztosított iskoláink 1870 ben erőnek erejével elvitettek s államosítottak. Tagadhatatlan, hogy az iskolák igen jó karban vannak, valamint mindenütt a legkitünőbb felügyelet gyakoroltatik, szóval a horvát-szlavonországi iskolák kitünőek; hátrány azonban a mi szempontunkból, hogy más felekezeti tanítók vannak iskoláinkban alkalmazva, így Uj-Pázuán 4 tanító közül 2 róm. kath., Ó-Pázuán 5 közül 2, Beskán nincsen egy evangélikus tanító se. Igaz ugyan, hogy az 1888-iki új iskolatörvény tekintettel van a lakosság vallására, kimondván a milyen felekezet lakja a községet, oly tanító alkalmazandó; de evangélikus tanító hiányában más felekezeti alkalmaztatik. A törvény értelmében magyarországi illetőségű tanító is alkalmazható, ha az illető kötelezi magát 2 év alatt a horvát nyelvből a vizsgát letenni.

A mint fentebb említém nincsenek evangélikus pályázók, de azért nincsenek, mert senkisémet biztatja őket erre, pedig tudom, hogy egyházunk, tekintélyes uraink biztató szavaira találkozónék elég pályázó. A róm. kath. s görög keleti egyház vezetői bizony érvényesítik befolyásaikat, s ha nem is követelés formájában, de teszik azt kiváló állásuknál s befolyásuknál fogva szép szóval protegálják kiszemeltjeiket. Tény az, hogy a rendezett viszonyok, bizonyos mérvű tekintélyt s befolyást kölcsönöznek.

Ebből kifolyólag, ha nekünk is rendezett viszonyaink volnának, ha tudná a minden tekintetben irántunk loyális hatóság és kormány, hogy mi Ó Felsége által szentesített zsinati törvények alapján

egyházi tekintetben egy tekintélyes egyházi főhatóság alá vagyunk helyezve, bizony bizony ezen főhatóság közbelépésével egy némely dolog mégis könnyebb szerrel lenne kivihető, megtarthatván magának a kormány az őt kultus ügyekben mindég megillető autonom intézkedési jogát.

Megtörtént, hogy 600 lelket számláló filiámban teljes félévig elhuzódott Magyarországból idepályázó tanítónak a kineveztetése. Minden héten irtam a tanfelügyelőhez, míg nem egyszer személyesen felmenve Zágrábra, kérelmemet a kormánynál előadtam, — két hét múlva itt volt a tanító kinevezési okmánya.

A szurcsini egyház fél év óta keres ev. tanítót. Az állomás nincs betöltve még ma sem. Mily szép volna, ha most kerületünk szeretve tisztelt püspökéhez fordulhatnánk, lenne kegyes egy tanítót pályázatra bírní, s ha pályázó találkozik őt egyházi főhatóság által a kormánynál ajánlhatni! Ilyen utat s módot azonban most még igen bajos igénybe venni, holott pedig a magas kormány s a politikai hatóságok igen előzékenyek irántunk mindenben.

A mult elég példával demonstrálja jelenlegi állapotainknak egyházunkra nézve káros voltát.

Ó-Pázuán például másfélévig húzódott a papi fizetés rendezésének ügye. Az esperesség határozatát az egyház elvetette, s 1874-ben a General-Commando határozta meg a papi fizetést.

Kruttschnitt Antal.

B E L F Ö L D .

A tiszai ev. egyházkerületnek Poprádon aug. 18—21 napjain tartott évi közgyűlése. A gömörmezei Jolsva után a büszke kárpátok alján Poprád város és egyház közönsége adott az egyházkerület nagy számú küldötteinek kellemes találkát. Az előőrsoket, a hivatalos személyzetet, mely a tulajdonképeni közgyűlést megelőző két napon bizottsági üléseken, tanácskozásokban volt a közgyűlést előkészítendő, élükön mélt. és főt. Zelenka Pál püspök úrral, aug. 17-ikén este felé a kassai vonat hozta meg, hol a vasúti indóháznál óriási nép élén Kulmann János poprádi egyházi felügyelő üdvözölte a kerületnek szeretett és tisztelt egyházi fejét. Minden további vonat egyházi képviselőket, vendégeket hozott; a fáradhatlan rendező bizottság részen állott folyton s emberül oldotta meg nehéznek látszó feladatát, mintegy két száz vendéget helyezett el az egyház és város közönsége körében s a világhírűséget méltán megérdemlő Husz-parkban. Elmondhatjuk már itt, hogy kedves vendéglátóink körében, a Kárpátok hűs alján déli melegséggel, német hittestvéreink között kipróbált magyar vendégszeretettel találkoztunk lépten nyomon.

Kedden délelőtt (aug. 18.) megkezdődtek az osztályokba beosztott bizottságok ülései, tanácskozásai: így az egyházkerület és az eperjesi kerületi collegium közötti viszonyoknak szabályozása ügyében kiküldött bizottság tanácskozása. A bizottság a jogakadémiának segélyezésére 1000 frtot javasol az államsegélyből évi segélyül kiutalni.

Ugyancsak délelőtt tartotta az egyetemes lelkész-vizsgáló bizottság tiszakerületi osztálya ülését. Papi vizsgát tett Baltik Pál és Scholcz Gyula jelesen, Csók György és Reguli Ödön jó eredménnyel. Az előtanácskozások két napjának déli 12 órától 1 óráig terjedő ideje az egyes feleknek a püspökkel és kerületi felügyelővel való értekezésére volt fenntartva program szerint.

Délután tartotta a vallástani pályamunkák elbírálására, jelentés és javaslatételre kiküldött egyházkerületi bizottság ülését. Nyolcz pályamunka érkezett s több már nyomtatásban és használatban levő mű küldetett be, melyeket a bizottság tagjainak elbírálniok kellett. Hosszas tanácskozás után megállapodásra jutván a bizottság, felbontattak a jelígés levélkék; az eredmény az lett, hogy az első pályadíjat, Nemes Károly diós-győri lelkész magyar és Strauch Béla felkai lelkész német pályamunkája nyerte meg, ez utóbbinak pályamunkájával együtt benyújtott fordítása 50 és Mikulás Imre csetneki tanító 6-dik számú, ora et labora... jelígés pályamunkája 50 frt. jutalomban részesült. Az „Evang. Egyház és Iskola“ folyó évi 17-dik számában a vegyes hírek között közölt munkák közül első pályadíj nyertes magyar mű a 8-dik, (jelige: Lukács 18. 16.); első pályadíj nyertes német mű az 1-ső (jelige: Was in die Herzen dringen soll); fordítás az 5-dik (jelige: A szivekhez csak az fér...). Az első pályadíjra méltatott pályamunkák ki fognak adatni.

A keddi tanácskozásokat az egyházkerületi tanügyi bizottság ülése s az egyházkerületi tanári testület értekezlete zárta be. Ez utóbbi értekezleten hozott több megállapodások: a tanári értekezlet nem kíván külön vallástani érettségi vizsgát; a kerületi főgymnásiumok érettségi vizgáira kiküldeni szokott kerületi biztosok között a főgymnásiumok igazgatói is alkalmaztassanak. Felkérendőnek tartja a közös hadügyministeriumot arra, hogy a katonai iskolákra vonatkozó felvételi vizsgák aug. hóban tartassanak meg, hogy az esetleg fel nem vett növendékek a középiskolákba léphessenek. Az értekezlet Hörk József eperjesi theol. dékánra s Pákh Károly iglói tanárra adja szavazatát, mint zsinati képviselőkre. A tanár-egyletnek elnöke Hörk József, jegyzője Losonczy kézmárki tanár lett.

Az ebéd és vacsora idején a Husz-park termei gyűjtötték barátságos, kellemes fedél alá a gyűlés tagjait. A kedd esti együttlét érdekességét méltán emelte az agg dr. Fricke lipcsei tanár, Gusztáv-Adolf egyleti elnök jelenléte, ki Tátrafüredről eljött az ismerkedési estélyre, itt méltó óvatió tárgya volt. A felköszöntők persze megeredtek, dr. Fricke kétszer emelt poharat s mondott tüzes, lelkesítő beszédet.

Szerdán reggel az egyházmegyék elnökségei tartották meg a kerületi elnökség vezetése mellett zárt értekezletet, a mit követett az egyházkerületi Baldácsy bizottság ülése. A Baldácsy bizottság a rendelkezésére álló segélyösszegek kiosztására nézve, a következőkben állapodott meg: Mint pusztuló és inséges egyház 80 frtnyi segélyt kap: Kis-Szeben, Keresztfalva, Stóosz, Hruszó, Rozsnyó, Brassó és Tállya összesen = 560 frt. Mint építő egyház egyenként 42 frt. 50 kr. segélyben részesül: Szántó, Hollópatak, Rozlozsna,

Mernyik, Geszteréd, Kapi-Németfalva, Ispánmező és Szásza összesen: 340 frt.; 35 frtnyi segélyben részesülnek: Haján Pál, Kozlay József, Zemann János, Skultéti Ágoston, Nandrassy Mihály, Dobsinszky Pál, Chotvács Endre, Altmann Gusztáv, Dianiska Albert lelkészek, összesen 350 frt. lelkész özvegyek közül: Zsolnai Jánosné, Wittchen Sámuelné, Skultéti Edéné, Szalagyi Mihályné, Lojko Mátyásné, Kacska Sámuelné 28 frt. 71 krjával.

A kerületi gyámintézet szabad rendelkezésére álló összegből tíz egyház részesül egyenként 40 frt 31 krban, ezek: Lukavicza, Keresztfalva, Ruszkin, Szent-György, Szomolnok, Rochfalva, Rozsnyó, Hernát-Vécse, Mernyik és Brassó. Nagy szeretetadományra Ujhelyi missió és Svedlér ajánlatik, 400 frtos adományra Sublechnitz. Egyetemes gyámintézethez ajánlatnak: Megye, Majerka, Hollópatak, Folkmár, Hrussó, Jólész, Tálya, Diós-Győr, Tokaj és Kapi-Németfalva. Délután megtartott az egyházkerületi gyámintézeti közgyűlés, mely a bizottsági ülés megállapodásait magáévátette; délután 5 órakor pedig a szépen felékesített, díszes és nagy közönségtől túltömött templomban a gyámintézeti ünnepi isteni tisztelt Wittchen Ede szepes-szombati lelkész Mózes I. r. 54. 1—15. verseire épített alkalmi szónoklatával. Vegyes kar énekelt, az offertorium 65 frt 05 krajczárt eredményezett az egyetemes gyámintézet szeretetadományára.

Az istenisztelet végeztével a városháza termében (hol különben a többi tanácskozmányok is tartottak) egyházkerületi értekezletre gyülekezett össze az egyházkerület népe. Itt bejelentette főt. püspök úr a közgyűlés napirendjére vonatkozólag azt, mely szerint Péchy Tamás kerületi felügyelő úrtól táviratot kapott, melyben jelenti, hogy a gyűlésre eljő s kéri, hogy megérkezéseig, helyettesítéséről az értekezlet illetve a közgyűlés gondoskodjék. Értekezlet főtiszt. püspök úr ajánlatára egyhangú lelkesedéssel elhatározza, hogy a kerületi felügyelő úr megérkeztéig a közgyűlés megkezdését elhalasztja, őt bevárja s csak vele kezdi meg a közgyűlést. Az 50 pontból álló tárgysorozat főbb pontjainál megállapodott és tanácskozott az értekezlet; már itt előre vetette fényét és árnyát a másnap tartandó közgyűlés; de hát a fényt állandósítani, az árnyat szétbontani s így abból fényt fejteni ott volt a mi szeretett s intézkedéseiben méltán csodált főpásztorunk, ki a helyes utat kijelölni mindenkor olyan szerencsés. A legjobb hangulatban és reménnyel oszlottunk szét az értekezlet helyéről s vártuk a másnapon történendőket.

Aug. 20-ikán csütörtökön a közgyűlés első napján a közgyűlés megkezdésének elhalasztásából származó pár órai szabad időt az értekezletről egyes ügyekben véleményadásra, javaslatételre kiküldött bizottsági tagok tanácskozásai megtartásával értékesítették s így az egyházkerületi népiskolai bizottság ujonnan megalakult, a kerületi ösztöndíjért folyamodó lelkész és tanárjelöltek kérvényei elbíraltattak. 9 óra tájban mintegy varázsütésre az evang. paplak körül sereglettek össze a gyűlési képviselők Radvány István hegyaljai egyházme gy ei fel-

ügyelő és Szentiványi Árpád gömör megyei egyház felügyelő díszmagyart öltve vezették tisztelgésre főt. püspök úrhoz az egyházak és iskolák küldötteit, utóbbinak üdvözlő beszédére püspök úr (ki a tisztelgést nem igen akarta elfogadni s a kit formaliter kellett az uton ostromolva visszatérésre bírni, hátsó ajtó úgy látszik nem volt!) kijelentette, hogy a közgyűlések alkalmával is barát és munkatárs akar maradni, ilyen viszony pedig kizárja azt, hogy hozzá ilyen módon, ilyen célból jöjjenek. Szentiványi Árpád kijelentette ez után még röviden, hogy a főtisztelendő úr, a kerületi küldöttek szívből fakadó érzelmeinek nyilvánulását bizonyára jövőben sem fogja megakadályozni.

Ezután kiadatott a jelszó: ki a vasuthoz! Péchy jön! A poprádi egyház elnökségének vezetése mellett a küldöttek nagy számmal jelentek meg itt, mihez a város közönsége s a poprádi állomásnál nyári időben rendszeren megfordulni szokott turista világ nagy kontingense járult. Tíz óra tájban érkezett meg az egyházkerület és haza kiválóságát, kerületi felügyelőnk hozó vonat. Kerületi felügyelő urat itt az egyház nevében Kulman János egyházfelügyelő üdvözölte lelkes beszédben, kinek üdvözlő szavaira Péchy Tamás kerületi felügyelő úr, itt még meglepetését leplezve felelt s köszönte meg a lelkes ovátiót utalva arra, hogy miért kellett késnie s miért jött el mégis. Haza és egyházszeretettől lángoló beszédét éljen riadal fogadta s nagy kocsisoron, harangzúgás között megtörtént a bevonulás. Városban a kerület részesítette méltó fogadtatásban kerületi felügyelő urat, a kerület — érdemekben gazdag világi fejét.

Tizenegy óra lehetett a hogy a közgyűlés kezdetét vette a templomban. A közgyűlés isteni tisztelettel vette kezdetét. A chorus összhangzó éneke után Farbak József hegyaljai főesperes lépett a szószékre s mondott az ő szokott modorában elragadó imát. Az imának és áldásnak elhangzott, nem, égbe szállt hangjai után, a chorus rázendítette befejezésül a „Maradj meg kegyelmeddel“ kezdetű egyháznémet s ime a fellelkesült, átszellemült egyházsereg nem képes többé passzív végighallgatni a dalárda elbájoló énekét, hanem a dalárdával együttesen énekli el amaz ének két versét. Az embereket elragadja a lelkesedés, valami pünkösdi tűz szállta meg a szíveket, lelkeket, ennek jeleivel találkozunk itt kezdettől fogva végig, ennek emléket fogják a részt vettek szívesen s azon tanúsággal őrizni meg, hogy e tekintetben a poprádi gyűlés ritkította párját; tények, tényezők, az evangéliomnak ott megszentelt földje, a kárpátok tiszta légkörével mérkőző vallásos bensőség, egyházszeretet adta nekünk az ez évi kerületi gyűlés pünkösdi napjait, ezen magaslaton megmaradva adhatunk számot a közgyűlés lefolyásáról.

(Folyt. köv.)

*

Békési evang. esperességünk a követni szokott sorrend s tavali megállapodás szerint aug. 5-kén Tótkomlóson tartotta meg évi rendes közgyűlését.

Az előző nap az iskolaszék ülésének volt szentelve. A népiskolaszék tárgyalási fonalát rendszeren a dekánusi relációk képezik, majd örvendetes, majd megütközéssel fogadott jelenségeket hozva felszínre. Így kelté fel péld. ezuttal Sulcz Jenő sarvasi körlelkész jelentésénél kelle-

mesen az iskolaszék figyelmét a haladás, melyet a szarvasi népiskolák növendékei a magyar nyelvből felmutattak. A magyar nyelv ugyanis az első osztálytól taníttatván minden iskolában, az V—VI. osztály növendékei valamennyi tantárgyat nem csak magyarul tanulni, hanem saját javukra feldolgozni s teljesen megérteni is képesek.

Ugyan e dekáni jelentésre, hogy az „iskolai napló“ vagy teljesen mellőztetik, vagy pedig hiányosan vezetetik, szigorúan meghagyatott a körlelkészeknek, hogy a vezetett iskolai naplóba a vizsgák alkalmával betekintsenek.

Hrdlicska Károly csanádi körlelkész jelentése folyamán Varjasi Károly aradi kir. tanfelügyelő levelét vette megütközéssel az iskolaszék. Nevezett tanfelügyelő ugyanis Szemlakon tapasztalt, tarthatlan botrányos állapotokról tudósítja esperes urat. holott a szemlaki tanítókról évek során buzgalmukat, képességüket, hazafiságukat illetőleg kedvező jelentések tétettek. A mennyiben körlelkész és tanfelügyelő jelentései közt nagy ellentét forog fenn, az iskolaszéknek egy kinevezett bizottsága javaslata alapján fog a tanfelügyelő ez ügyben értesíteni.

A dekáni jelentések különben ha itt-ott ki nem elégitő állapotokat érintenek is — mint pl. Csorváson és Makón — nagyobbbrészt mégis örvendetes haladást tüntetnek fel.

Az iskolák túlnépességének megszüntetése vagy legalább enyhítésére egyházaink részéről sok jóakarattal s áldozatkészséggel találkozunk.

Augusztus 5-én közgyűlésünk tárgyalásait offertoriummal egybekötött gyámintézeti istenitisztelet előzte meg, melynél mint alkalmi szónok fiatal társunk Keviczky László kondorosi lelkész tanító mondott Ján. ev. 15, 4—6 alapján ügyes kis beszédet. A szép nyelvezet, gondolatgazdagság a beszéden átvonuló evangeliomi szellem, melegség, az előadás nagyobb biztossága mellett szép jövőt ígérnek első fellépése után a „választottak“ sorában.

Magát a közgyűlést esperességünk felügyelője Zsilinszky Mihály úr Ó Méltósága nyitotta meg. „Lelki szemem előtt“ — úgy mond — „megelevenülnek mindazon nagy események, melyek ezelőtt száz esztendővel evang. egyházunk jogainak és szabadságának, szervezetének és alkotmányának érdekében történtek. A történelmi emlékezet varázshatása alatt gondolok vissza esperességünk multjára, mikor még mint „békési esperesség“ nem is létezett; midőn azon gyülekezetek, melyeknek virágzására ma büszkén hivatkozhatunk még csak gyöngye falvakban tengették életüket; midőn azok az iskolák, melyek gondoskodásunk, ápolásunk és szeretetünk állandó tárgyát képezik, még csak csirájokban voltak meg. Száz év előtt, a mi apáink, a lelkészek és gyülekezeti képviselők, fáradságos és költséges utazással Pestre és Aszódra jártak esperességi gyűlésekre, hogy egyházunknak jogait és vallásuknak szabadságát védelmezhessék.“

A száz év előtti állapotoknak a mai viszonyokkal való sikerült párhuzamba állítása után konstatálva a külső szabadság szempontjából elért óriási haladást, így folytatá:

„De valljon lépést tartottunk-e a belső egyházi élet terén a vallásos és testvéri érzület, a ker. szeretet és áldozatkészség fejlesztésében? Fájdalom itt már oly örvendetes haladás nem mutatkozik. Elődeink hitbuzgósága összetartása és áldozatkészsége az üldözések korában példány-

szerű volt. Ma a vallási szabadság korszakában mindez meggyengült, meglazult és megcsökkent. Mintha az emberi természethez tartoznék, hogy csak akkor legyen tevékeny, csak akkor legyen összetartó és áldozatkész, ha külső kényszer és külső nyomás alatt áll. Mint a pálma, mely annál erőteljesebben nő, minél nagyobb terhet visel.“

Majd érintve a száz év előtt nem ismert nemzetiségi kérdést, a nazarenismust, a socialis eszméket, melyekkel ma saturálva van a világ s melyekkel ev. egyházunknak küzdenie kell így fejezte be: „valóban kétségbe kellene esnünk ev. egyházunk jövője felett, ha nem volna erős hitünk az emberiség haladásában és a ker. evangeliomi eszmék diadalában. De bizunk mind kettőben. Mert el kell jönnie egy jobb kornak, melyben a mai ziláltság okai megszűnvn, felekezettünk hívei itt a szeretett közös Magyarhaza területén, hazai törvények oltalma alatt egygyé fognak olvadni, és az a buzgóság, az a hithűség és áldozatkészség, mely száz év előtt apáinknak legszebb ékessége volt, a szabadság, egyenlőség és viszonyosság teljes diadalra jutásával, reméljük nem sokára ev. egyházunknak virágkorát fogja elővarázsolni.

Ev. egyházunknak multja oly gazdag a sötét és fényes tettek emlékeivel, hogy valóban bölcs tanulságokat vonhat ki belőlük minden hitrokonunk. A sötét lapok szerénységet és kitartást, a fényes lapok pedig reményt és bizalmat ébresztenek a jövőre nézve s hálát a multnak bajnokai iránt. A lezajlott századra való visszaemlékezésben az a nagyjelentőségű tanulság rejlik számunkra, hogy sohasem kell kétségbeesnünk jövődönk felől. E tanulság meritésével a multból a jubiláris esztendőnek jó hatása kimaradhatatlan; a nagy reményünk is élénkebbé lesz, hogy az ev. egyház világtörténelmi, nagy hivatását be fogja töltetni.“

A nagyhatású elnöki megnyitót, nem különben a rá következett esperesi évi jelentést Áchim Ádám esperes urunk gondos összeállításában egész terjedelemben fogja a jökvny hozni.

Egyházaink a közgyűlésen az egy szegedi kivételével, melynek lelkésze, Thomay József társunk, betegsége miatt maradt távol — adja Isten, hogy ez ősszel Mezőberényben már öt is viszont lássuk — képviselve voltak.

Esperességünk özvegyárvaintézetének vagyoni állása a mult év végén 58,824 frt. s 1856-ik év óta 50 ezer forinttal gyámolította áldásosan özvegyeinket és árváinkat!

Szarvasi főgymnásiumunk anyagi ügyeinek gyökere-sebb rendezésére az évek óta kért államsegély fájdalom még mindig késik, miért is ez ügyben az iskolai tanács felkérte az esperességet, hogy a ker. gyűlés alkalmával a kerületi méltóságos elnökségét egy küldöttség vezetésére megnyervén, mindent megtegyen, mikép a nagymélt. Ministerium és befolyásos szakközegei előtt a helyzet való képét hűségesen feltárván, mindenkép arra törekedjenek, hogy a szarvasi főgymnásium állami segélyeztetése mielőbb megvalósulhasson.

Különben, a mint a magas kormánytól, ép úgy bánya-kerületünkől is hathatósabb támogatást várunk főiskolánk részére. Esperességi közgyűlésünk mély sajnálattal tapasztalva, hogy főiskolánk életérdekei s ez esperességnek évről évre az évenként élvezett 800 frt. segély állandósítása iránt megújított kérelme figyelembe nem vétetnek, ez oknál fogva a kerületi költségvetést el sem fogadva, oda utasítá

a kerületre menendő követeket, hogy esperességünk indokolt panaszainak és kérelmének kifejezést adva odahatni igyekezzenek, hogy szarvasi főiskolánk az államilag segélyezett selmeczi főgymnásiummal aránylagos segélyezésben részesíttessék, különösen pedig a tanítóképezdével felállított zenei tanszék számára évről-évre megszavazott 800 frtnyi segélyösszeg végre állandósítást nyerjen.

Az 1891—92 tanévben a görög nyelv főgymnásiumunkon már a VI-ba felmenőkre is facultativ tantárggyá válván, az igazgató, illetve iskolai tanács véleményezésére kimondotta a közgyűlés, hogy a görög nyelv tekintve a remélhető államsegély megnyerését s ezzel az állami tanítási tervezet alkalmazásának szükségességét, az egyetemes tanügyi bizottság ismeretes indítványával szemben — melynek érvénye úgy is az egyetemes gyűlés határozatától függ — az V. és VI-ban a küszöbön álló tanévben facultativ tantárgynak lesz tekintendő.

A „Zsedényi-féle“ stipendiumra folyamodók közül a közgyűlés, a népiszkolaszék ajánlatához képest s az abban megállapított sorrendben: Horváth Béla komlói, Molnár János szarvasi, Trnovszky Sámuel ambrózfalvi tanítókat hozza illetékes helyen javaslatba.

Esperességi gyámintézetünk, melynek ügyei pedig egy-két év óta Koren Pál gyámint. elnök vezetése alatt a legszebb fejlődésnek indultak, új elnököt nyert Czinkotzky Márton alberti lelk. társunk személyében. Hasztalan volt minden igyekezet, kísérlet a kipróbált s arra hivatott férfit az elnöki széken továbbra is megtartani.

Tárgyalásaink jelentékeny idejét most is — mint évek óta már — az orosház-vásárhelyi adózási kérdés foglalta le. Ezuttal legalább nem eredménytelenül, a mennyiben a hirlapilag is sokat tárgyalt vitás ügyben esperességi közgyűlésünk képviselőinek nagyobb része az orosházi egyház felfogását tette magáévá; a mi ellen Vásárhely a kerületre felebbezett.

Esperességi consistoriumunkat s a fegyelmi bizottságot újra kellő megalakítani, a következő eredményt értük el. Consistorium elnöke Haasz Sándor, alelnök Mikolay Mihály, jegyző: Dr. Haviar Gyula, tagjai: Csermák Kálmán, Sárkány János, Veres József, Koren Pál az egyháziak, — Urzinyi János, Székács István, Dr. Nagy Elemér, Vidovszky János a világiak, Szirátky János, Horváth Béla a tanférfiak sorából. A fegyelmi bizottságba az elnökségen kívül Harsányi Sándor és Szeberényi Andor egyfelől; Haasz Sándor, Glatz Antal másfelől, s mint tanférfi Benka Gyula választattak meg.

Pihenő óráinkra tkomlói lelkészársaink nem egy kedves szórakozásról gondoskodtak, minő volt a magyar iskola javára rendezett nagy sikerű hangverseny Chován Kálmán budapesti kitűnő művész közreműködésével, díszelőadás, tertzene, bankette stb.

Az Úrnak megszentelő Lelke képesítse őket a földiekben is gazdagon megáldott, szép Sionunk tovább építésén!

Petrovics Soma, esp. jegyző.

*

— A VI. szab. kir. városi ev. esperesség f. évi július hó 30-án Kis-Szeben szab. kir. városában tartotta meg évi közgyűlését mélt. Bánó József esper. felügyelő és főt. Sztehlo János főesperes ikerelnöke alatt. A gyűlést megelőzőleg offertoriummal egybekötött gyámint.

istenisztelet tartatott nt. Linberger István késmárki lelkésznek jeles s nagyhatású szónoklata mellett. A gyűlést az esper. felügyelő nagyszabású beszéddel nyitotta meg, melyből a következőket mint közérdekűeket emeljük ki: „Van két fontos, általános egyházi ügy, melyet ez alkalommal röviden érinteni kívánok. Az első a zsinat ügye. Méltóztatnak tudni, hogy a zsinat f. é. Dec. 5-re Budapestre van összehíva. A legfelsőbb felterjesztésben elősorolt zsinati tárgyak közt nagy sajnálatomra említve nincs egy igen fontos ügy és ez az iskola-ügy; iskoláink viszonya az államhoz, anyagi része különösen tanáraink fizetése, nyugdíjazása. Tudom, hogy ez magában még ki nem zárja, hogy ez tárgya ne lehessen a zsinatnak és hiszem és tudom, hogy lesz is. De miután ezen ügy véleményem szerint, nemcsak legfontosabb része egyházi életünknek, de egy-szersmind országos ügy is, szerettem volna már ezen felterjesztésben dokumentálva látni, hogy ez által ezen igen fontos ügy már jó eleve különösen Ó Felségének és a ministeriumnak figyelmét megragadja. Továbbá méltóztatnak tudni, hogy egyházunkban a dunáninnen-i kerület esperességeinek többsége renitenciát tanúsít a zsinattal szemben. Előhozom ezt csupán azért, hogy miután a zsinat összeállításának ügye a törvényhozásban már interpelláció tárgyát is képezte és erre válasz is adatott, — elmondhassam e részben szívem érzelmét. Ezen válasz, t. uraim, oly világos, nyílt, szabadelvű, józan volt, melyet magyar minister prot. ügyben még soha nem adott. Ezért, hiszem, mindnyájok véleményét nyilvánítom, midőn itt az esp. elnöki székéből elismerésemet, köszönetemet sőt hálámat nyilvánítom gr. Csáky Albin kultusminister úr irányában. Tudom, hogy a kultusminister voltaképpen csak kötelességét teljesítette. De hiszen épen az a kérdés, — hogy a haza irányában ki mit tart kötelességnek? ki mit tart kötelességnek minister létére a protestánsok irányában Magyarországon. Ez egy oly elasztikus kérdés, voltaképpen magának az alkotmányosságnak kérdése, és próbaköve a valódi nemes és alkotmányos érzelmű férfúnak. Ha tehát egy minister az egész ország színe előtt félremagyarázhatatlanul és világosan nyilatkozik egy ily fontos ügyben, az teljes elismerést érdemel!

A másik tárgy, mit előhozni kívánok, következő. Azon táborban, mely már századok előtt természetes ellenségünk, — ma csak ellenfélnek akarom nevezni — jó idő óta azt lehet mondani az egész keresztény világban és így hazánkban is, egy oly reactionárius mozgalom észlelhető, mely nemcsak figyelmünket hívja fel, de legnagyobb éberségünket igényli. A világ, azt hiszem, már régen tisztában van az iránt, hogy mi a protestantismus az egész emberi nem fejlődésére? és tisztában van nálunk Magyarországon minden gondolkozó más vallású is: mily szükségesség, sőt áldás volt Magyarországra, a magyar alkotmányosságra, a protestantismus! Tehát minden kísérlet, mely a régi obscurantismusba akar visszavezetni, nálunk merénylet az alkotmányosság ellen, mert Magyarországon alkotmány vagy csak tisztán szabadelvű, azaz protestáns szellemű lehet, vagy épen nem lehet! Szeretném megértetni, szeretném megmagyarázni azon más vallású főuraknak és egyházfőnököknek, kik az említett reactionárius cél érdekében működnek, hogy a midőn ők a szabadelvű magyar alkotmányosság védpaizsa alatt oly kényelemmel

és gond nélkül élvezik politikai, és különösen nekik nagyon is bőven kimért anyagi jólétet, azt leginkább a protestantizmus dicső előbarczosainak köszönhetik, kik nélkül a magyar alkotmány ily erőre soha nem vergődött és ily konszisztenciát soha nem kapott volna. Nem ártana ezt szem előtt tartani.

Mi pedig t. uraim örködjünk a legéberebb figyelemmel, a legnagyobb odaadással nemcsak a magunk, de egész hazánk jól felfogott érdekében. Hiszem, hogy ezért egykor elismerés és hála fog részünkre kijutni, nemcsak minden protestáns, de minden józanul gondolkodó hazafi részéről, mint kijutott a szerencsétlen emlékezetű patentális ügyben, a midőn az egész ország tapsolt és biztatott férfias eljárásunkban, mely eljárás előhírnöke az alkotmány bekövetkezett visszaállításának és a nemzet kibékülésének fejedelmével! Ezeket röviden érintve, az ülést megnyitom."

Az ezután felolvasásra került esper. évi jelentésből kiemelendő, hogy Bártfa templomát alaposan renoválta s dombormű oltárképpel látta el 1600 frtnyi költséggel. Eperjesen ev. nőegylet létesült. Kassa 1600 frton felépített új iskoláját rendeltetésének átadta. Hivatalbeli változások fordultak elő Bártfán, hol a leköszönt Fekete István helyébe Éhn Károly, Rókuszon, hol Lersch Jakab helyébe Kéler Pál lettek egyházfelügyelők megválasztva. Jobb létre szenderültek: Scultety Ede kassai tótajku érdemdús lelkész, kinek utódául Homola István ottani segédlelkész lett megválasztva; továbbá Dr. Wittenberger János kassai másodfelügyelő, Gretzmacher János lőcsei nyug. másodlelkész s vallásnár, Kupecz Lykurg nyug. reálisk. igazgató és Gáspary János eperjesi tanító, jeles orgonász; mindnyájan nagy érdemeket szereztek férfiak. Legyen áldott emlékezetük! Tanítókat alkalmaztattak Eperjesen: Durst Győző, Kis-Szebenben: Marschalko Gyula, Richvaldon; Koncsek János. — Hagyományok és alapítványok czimén befolyt az egész esperességben 2955 frt. Bártfán a Leopoldiánum-ünnepély alkalmából s annak emlékére a ném. magy. egyház lelkésze egy orgona-alapnak veté meg alapját. Adományok czimén befolyt Bártfán a ném. magy. egyháznál: 816 frt 64 kr., azonkívül kapott az egyház nő-tagjaitól egy 130 frt értékű igen csinos bársonyoltárterítőt és három hajadontól arany himzéssel díszített bársony-perzselyt; ugyanott a tótajkú egyház kapott különféle czélokra 528 frt 30 krt., Amerikában levő egyháztagoktól 900 frt 64 krt. Eperjes kapott 146 frt 25 krt. Késmárk templom-építési alapjára: 530 frt. Rókusz 17 izben az Atzendorfer-féle alapból 100 frt, Lőcse Kermeszky Mór egyházfelügyelőjétől 200 frtot, a lőcsei filléregyletről 151 frt 59 krt., a G.-A. egylettől mindössze 609 frt 74 krt., szegények segélyezésére 74 frtot, egy tombolának tiszta eredményeként 572 frt 54 krt. A templomadósság 1000 frttal törlesztetett. A conventi vigalom 249 frt eredményezett tisztán. Dvórecz kapott a G.-A. egyletről 463 frt. Kis-Szeben filiájával együtt 483 frt 53 krt nyert. A gyámintézet, a Leopoldiánum, G.-A. egylet, ker. árvaháza s egyéb közérdekű czélokra adtak az esperesség egyházai összesen 1413 frt 22 krt. Építkezések s felszerelések történtek Kassán, hol új iskola épült 1600 frton, Eperjesen és Bártfán új iskola padok szereztek be. A gyámint. pénztárnok jelen-

téséből kiderült, hogy a lefoly évben 811 frt 15 kr. vételeztetett be 72 frt 38 krral több, mint az előző évben. Az esperesség szabad rendelkezésére álló összegét F. Volya, Órkuta és Berki leányegyházaknak adományozta. A Baldácsyánumhoz 2 egyház, 2 lelkész és 3 lelkész-özvegy ajánlatott. Dr. Fricke és Dr. Pank a némethoni G.-A. egylet Tátrafüreden időző nagyérdemű elnökeinek üdvözlésére küldöttségek menesztettek. A ker. gyámintézet világi elnöki székének betöltése ügyében espereségünk szavazatát Tek. Kermetzky Mór lőcsei egyházfelügyelőre adta. A Malatinszky-féle alap kamatai özvegy Wittchenné Rozaliának szavaztattak meg. A Zsedényiánumra ajánlattak: Róth Márton (Rókusz) Wentzl Rezső (Lőcse) és Styk Gyula (Bártfa) tanítók. Miután még a Poprádon f. hó 19—21 napjain tartandó ker. gyűlésre az esperesség képviselői megválasztottak s egyéb teendők letárgyaltattak volna, a közgyűlés az elnökség éltetésével véget ért.

VEGYESEK.

— **Helyreigazítás.** Nagytiszteletű Szerkesztő Úr! Az „Evangelikus egyház és iskola“ 34. számában egyházkerületünknek Pápán tartott gyűléséről szóló tudósításban a következők olvashatók: „..... leiratait, melyekben értesít, hogy a felső-lővői és bonyhádi gymnasiumnak a kért államsegélyt nem adhatja meg, mivel ez intézetek egyike sem képvisel állam-érdeket.“ Minden magyarázat nélkül, de mégis ezen sorok helyreigazításául van szerencsém az intézetünkre vonatkozó miniszteri leirat szavait a Nt. Szerkesztőséggel közölni, melyek a következők: „A bonyhádi algymnasiumnak ez idő szerint nem adható meg a kért államsegély, mert vannak nagyobb állami érdeket képviselő iskolák, melyek szintén segélyre várnak.“ Fogadja ezen közleményem után kiváló tiszteletem kifejezését, melylyel vagyok Nagytiszteletűségednek. Bonyhádon, 1891. aug. 27-én alá- zatos szolgája Gyalog István, a bonyhádi ág. evang. algymn. igazgatója.

— **A tolna-baranya somogyi ev. egyházmegye** szeretve tisztelt főesperese, nagytiszteletű Bauer Adolf úr mint örömmel értesülünk, majdnem öt hónapig tartó súlyos betegségéből, — mely az ő számtalan tisztelőit és barátait nagy aggodalomba ejtette — hála legyen a jószágos Istennek, ismét felépült. Bizton remélhető immár, hogy ezen jelesünk a f. é. dec. 5-én megnyitandó zsinaton, mint egyházmegyéje egyik képviselője már részt vehet.

— **Füredi istenitiztelet.** Augusztus 18-án, Királyunk születésnapján a barlangligeti gyógyfürdőben, az ev. templom terén, mely egy egyszerű kereszttel és egy táblával, melyen „erős vár a mi Istenünk“ felirat áll, van megjelölve Wéber Sámuel szepes-bélai ev. lelkésztársunk istenitizteletet tartott. A sz.-bélai dalárda 4 hangú kiváló sikerrel előadott éneke, fentemlített lelkésztársunk német imája s magyar szónoklata nagy hatással volt a jelenvoltakra annyira, hogy az istenitiztelet után tartott offertorium az ev. kápolna-alapot 48 frttal szaporította. A róm. kath. kápolnáját aug. 19-én szentelte fel ugyanott Császka György püspök; mi csak növeli az óhajt bárcsak felépülne már ezen látogatott, folyton emelkedő gyógyhelyen a mi kápolnánk is!

— **Lelkészválasztás és beiktatás.** Szép ünnepélyt ült f. aug. hó 23-án a most anyásított titeli evang. egyház, midőn lelkészéül egyhangú lelkesedéssel tódó Hornyánszky Gusztáv urat választotta meg, aki Ntű

Petri Károly sóveai lelkész, bács-szerémi alesperes úr által hivatalába azonnal be is iktattatott. — A mondott napon reggel 8 órakor az egyháztágok lelkészválasztó gyűlésre jöttek össze az alig egy éve beszentelt csinos imaházban oly számban, amely, — tekintve az aznap tartott országos vásárt, valóban imponánsnak mondható. Itt Ntű Petri Károly alesperes úr az oltár elé lépve, rövid fohász után az Ap. Csel. I. 15—26. alapján szívből jövő, szívhez szóló beszédet intézett az összegyűltekhöz, melynek végeztével az egyháztágok, az alesperes úr, mint a választó gyűlést vezető elnök által feltett egyes kérdésekre kinyilatkoztatták, hogy a választó gyűlés napja annak idején ki lett hirdetve és közlekedéssel kimondták, hogy a pár havi működéséből előnyösen ismert s általán szeretett Hornyánszky uron kívül más jelöltről hallani sem akarnak. Az elnöklő alesperes úr ennek alapján tő Hornyánszky G. urat megválasztottnak jelentvén ki, következett a díjlével felolvasása és ennek, valamint az ez alkalommal felvett jegyzőkönyv aláírása. A 10 órakor megkondult harangok hangjára zsúfolásig megtelt a tágas imaterem; a város polgári és katonai előkelőségei, az egyház kicsinye-nagyja megjelent, hogy tanui legyenek a most következő ünnepélyes beiktatásnak. Az Ehrhardt Henrik polg. isk. tanárjelölt úr által harmoniumon remekül kísért alkalmi ének elhangzása után Ntű Jausz Vilmos sopróni theol. tanár úr megható oltári imát mondván, felolvasta a LXXX. Zsoltár 15—16. versét. Erre Ntű Petri alesperes úr keresetlen, de a szívek mélyéig ható, valóban atyai szavakban emlékeztette úgy a megválasztott lelkészt hivatala s egyháza iránti, — mint a hiveket a lelkész iránti kötelességeikre. Szem nem maradt köny nélkül a beszéd hatása alatt, szív nem maradt megilletődés nélkül, midőn az alesperes úr a beiktatottnak az egyh. jelvényeket, a kulcsot, kelyhet és a keresztelő edényt egyenként, igazán megindító szavak kíséretében átnyújtotta s neki végezetül a szokásos testvéri csókot megadta. A közben elénekelt énekvers után maga a beiktatott lépett a szószékre és Jer. I. 4—10. alapján tartott megragadó szép beszédében ifju lelkesedéssel s mély vallásos meggyőződéssel fejtegette: „1. Isten az, aki ide küldött, 2. Isten az, aki itt velem van.“ Ima és áldás után e szép ünnepély egy énekverssel véget ért. Délben a hitbuzgó s áldozatkész Stefán Eliz urnó vendégelte meg fényesen a társaságot oly vendég-szeretettel, mely késő délutánig tartott bennünket együtt jó kedvben. Isten áldása legyen a törekvő kis egyházon és lelkészen! Korda J. tanító.

— **A soproni ág.** hitv. evang. egyházker. lyceumban a tanulók felvétele az 1891.2-ik tanévre f. é. szept. hó 1—3 napjain d. e 8—12 s. d. u. 3—5 esközöltetik. Az 1-ső s 2-ik gymnas. osztályba nemprotestáns tanulók csak szept. 3-tól fogva vétetnek fel. A javító s pótló osztályvizsgálatok szept. 1-én, az érettségi javító vizsgálatok szept. 5-én reggeli 8 órától kezdve tartatnak. Szept. 4-én a tanév ünnepélyes megnyitása, — szept. 5-én kezdődnek az előadások. Sopron, 1891. auguszt. 24. A lyceumi igazgató ság.

— **Antalfalvai egyházban** az aszódi bányakerületi leánynevelő intézet javára eszközölt gyűjtés 40 frtot eredményezett, ezen összeghez Tek. Linder Ede ügyvéd, buzgó egyháztág 5 frttal, Paulinyi Sámuel lelkész 5 frttal járultak.

— **Hogy mozognak ellenfeleink!** London július hó 2-án egy meeting megalkotta az u. n. „Catholic Association“-t, melynek célja Nagy-Britannia katolikusait oly tömör zárt testületté szervezni, hogy minden egyes tagja öntudatos meggyőződéssel s az egész testület súlyával római katolikus érdekek előmozdításán munkálkodjék. E célra összeállították a birodalom összes katolikusainak neveit és czimeit s gyűjtést rendeznek egy alap megteremtésére, mellyel a veszélyeztetett missiókat megerősíteni s ujakat teremteni akarnak; megvédelmezni kath. gyermekeket a

hitehagyástól, támogatni kath. tanítókat stb. Végre szervekedésüknek az is a célja, hogy a nem politikai jellegű testületek tagjai választásánál mint az iskolahatóság, stb. egymást kölcsönösen támogassák. Mindig panaszkodnak az ultramontán lapok a angol katolikusok lethargiájáról s pedig alig 50 éve hogy emancipáltattak s a testületek egész özönével árasztották el már is Angliát. Bizony tanulhatnánk tőlük mi is.

PÁLYÁZATOK.

A szarvasi ág. ev. főgymnásiumnál az 1891.2 tanév nyitával két tanszék betöltendő.

1. A természetrajz-földrajzi, esetleg történelem-földrajzi tanszék. Okleveles ág. ev. pályázó előnyben részesül, mert rendes tanári minőségben megválasztása már a tanév folyamán bekövetkezhetik. Nem oklevés csak helyettes tanáru alkalmazható. Évi fizetés előlegezett havi részletekben: 800 frt.

2. Rajztanári tanszék. Okleveles ág. ev. pályázónak azon előnye van, hogy próba év után véglegesítésre igényt tarthat. Évi fizetésre előlegezet havi részletekben: 800 frt. A kilátásban levő államsegély esetén a tanári fizetések emeltetnek.

Pályázók irataikat a szokott mellékletekkel küldjék be szept. 10-ig alólirotthoz.

Szarvason, 1891. augusztus 25.

Áchim Ádám,
esperes.

A békés-csahai ág. hitv. evang. egyház 3 tót-magyar tannyelvű, tanyai tanítói állomásra pályázatot hirdet.

A tanító évi fizetése 350 frt, lakás, kert használat. Az állomások f. évi október 15-én elfoglalandók. A folyamodványok szeptember 15-ig alólirott igazgató-lelkészhez küldendők, a ki felvilágosítással szívesen szolgál.

B.-C. s a b a n, 1891. augusztus 15-én.

Szeberényi Lajos Zs.,
ig.-lelkész.

A pribóczi (Túrócz) ág. h. ev. egyháznál megüresedett 600 frtot meghaladó évi jövedelemmel egybekötött kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. A tót s magyar nyelvben jártas, okleveles tanítók, kik ez állomást elnyerni óhajtnak, felhivatnak, hogy tanítói képességeket, korukat, családi viszonyaikat és eddigi működésüket kitüntető bizonyítványokkal ellátott folyamodványaikat f. évi szept. hó 20-áig alulirt lelkészi hivatalhoz megküldeni szíveskedjenek.

A megválasztott tartozik állását azonnal elfoglalni.

Klimo Vilmos,
ev. lelkész.

A büki (Sopronmegye) evang. gyülekezet másodtanítói állomása betöltése céljából pályázatot hirdet. Pályázhatnak képesített tanítók s végzett hitjelöltek.

J a v a d a l m a z á s: egy butorozott szoba, évi kétszáz-hetven forint, egy öl hazahozott s felvágott keménytüzifa, persely jövedelem mintegy tiz forint. Kötelezettség: az alsó három osztály tanítása s a kántori illetve a lelkészi teendőkbeni segédkezés. A megválasztott havi tizenkét forintért élelmezést kap.

A folyamodványok a lelkészi hivatalhoz czimezve kellőleg felszerelve szept. hó 10-éig nyújtandók be. Bük, 1891. aug. 23.

Farkas Elemér,
ev. lelkész.